

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 17 (514)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
27 жовтня 2020 року

ОГОЛОШЕННЯ

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ПОСАД:

НА МЕДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:

– завідувача кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами – 1 посада;

– завідувача кафедри мікробіології, вірусології та імунології – 1 посада.

Вимоги до претендентів: повинен мати науковий ступінь доктора наук, вчене звання доцента або професора відповідно до профілю кафедри, стаж науково-педагогічної роботи – не менше 5 (п'яти) років.

– доцента кафедри іноземних мов – 1 посада;

– доцента кафедри патологічної фізіології – 1 посада;

– доцента кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією – 1 посада;

– доцента кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фізіотерапії – 1 посада;

– доцента кафедри загальної гігієни та екології – 1 посада;

– доцента кафедри мікробіології, вірусології та імунології – 2 посади;

– доцента кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки – 1 посада;

– доцента кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами – 1 посада.

Вимоги до претендентів: повинен мати науковий ступінь кандидата наук (доктора філософії) чи доктора наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше 4 (чотирьох) років.

НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:

– завідувача кафедри клінічної фармації – 1 посада;

Вимоги до претендентів: повинен

мати науковий ступінь доктора наук, вчене звання доцента або професора відповідно до профілю кафедри, стаж науково-педагогічної роботи – не менше 5 (п'яти) років.

– старшого викладача кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків – 1 посада;

– старшого викладача кафедри фармацевтичної хімії – 1 посада;

Вимоги до претендентів: повинен мати науковий ступінь кандидата наук (доктора філософії), стаж науково-педагогічної роботи – не менше 3 (трьох) років.

НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:

– доцента кафедри хірургічної стоматології – 1 посада.

Вимоги до претендентів: повинен мати науковий ступінь кандидата наук (доктора філософії) чи доктора наук, стаж науково-педагогічної роботи – не менше 4 (чотирьох) років.

НА ФАКУЛЬТЕТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ:

– завідувача кафедри внутрішньої медицини № 2 – 1 посада.

Вимоги до претендентів: повинен мати науковий ступінь доктора наук, вчене звання доцента або професора відповідно до профілю кафедри, стаж науково-педагогічної роботи – не менше 5 (п'яти) років.

НА ФАКУЛЬТЕТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ:

– завідувача кафедри фармації – 1 посада.

Вимоги до претендентів: повинен мати науковий ступінь доктора наук, вчене звання доцента або професора відповідно до профілю кафедри, стаж науково-педагогічної роботи – не менше 5 (п'яти) років.

Термін подачі документів – один місяць з дня оголошення.

Звертатися:

46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
відділ кадрів, тел. 52-14-64.

СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

В'ячеслав РОВЕЦЬКИЙ – студент 5 курсу стоматологічного факультету.

Стор. 5

У НОМЕРІ

Стор. 4

ПРОФЕСОРКА СВІТЛАНА МАРЧИШИН: «ВВАЖАЮ, ЩО НАМ ВДАЛОСЯ СТВОРИТИ ФАКУЛЬТЕТ, ЯКИЙ НИНІ Є ОДИМ З ПРОВІДНИХ В УКРАЇНІ»

Поділитися спогадами про створення фармацевтичного факультету попросили його першого декана, а нині завідувачку кафедри фармакогнозії з медичною ботанікою, професорку Світлану Марчишин. «Мені вдалося згуртувати навколо себе потужну команду однодумців, ми натхненно та цілеспрямовано працювали на результат і вже 15 березня 2000 року на фаховій раді Міністерства освіти та науки України нам дали добро на створення фармацевтичного факультету, а вже у серпні мене призначили його деканом. Ми широко та активно анонсували появу нашого факультету й у перший рік набрали 70 студентів. Це був вдалий старт», – каже Світлана Марчишин.

Стор. 6-8

ПРОФЕСОРКА ІРИНА МЕЛЬНИЧУК: «ЯКЩО Я ПОТРІБНА РІДНИМ, БЛИЗЬКИМ, ДРУЗЬЯМ, ЗНАЙОМИМ, ОТЖЕ, ЖИВУ ПРАВИЛЬНО»

Хочете, щоб ваша лекція була такою, що аж дух захоплює, а студенти ловили кожне слово? Тоді вам до професорки Ірини Мельничук. На своїх майстер-класах і тренінгах вона розкриває всі секрети педагогічної майстерності саме в медичному виші. Ірина Миколаївна очолює в ТНМУ кафедру педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін, доктор педагогічних наук, авторка кількох підручників, людини, в якій майже 40 років педагогічного досвіду та яка, навчаючи інших, сама не втомлюється здобувати нові знання, пізнавати нове й продукувати неординарні ідеї. Каже, любить працювати зі студентами, спонукати їх до активного мислення, спілкування.

ДО УВАГИ СТУДЕНТІВ І ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ УСІХ КУРСІВ!

У зв'язку з погіршенням епідемічної ситуації в Україні, відповідно до рішення Кабінету Міністрів України від 13.10.2020 року та з врахуванням рекомендацій МОН України, наданих листом т.в.о міністра №1/9-576 від 12.10.2020 року «Щодо тимчасового переходу на дистанційне навчання», навчальний процес в ТНМУ з 15 жовтня 2020 року продовжує відбуватися тільки в онлайн режимі. Навчатися дистанційно студенти і лікарі-інтерни всіх курсів будуть до покращення епідемічної ситуації в країні. За тиждень до переходу на аудиторне навчання кожна група буде повідомлена працівниками деканату!

ПЕРЕДАЛИ УНІКАЛЬНІ ЕКСПОНАТИ ДО МУЗЕЮ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

Науково-краєзнавча студія Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського «Терполяни» продовжує свою співпрацю з Музеєм національно-визвольної боротьби Тернопільщини. Нещодавно студенти та викладачі передали для експозиції медичну сумку часів Першої світової війни. Цю сумку студенти пообіцяли доповнити різними медичними інструментами.

Напередодні Дня захисника України активісти студії «Терполяни», а саме Андріана Бучко, Ілля Сороківський, Ігор Майхрук, Анастасія Надкевич, Марта

Струк, Юлія Крикавська та викладачі Зоряна Майхрук, Оксана Багрій-Заяць передали для доповнення експозиції пінцет, шприци, колби, стоматологічні

інструменти для огляду ротової порожнини, шпатель, бікс для стерилізації медичного інструментарію, які збереглися з часів Першої та Другої світових війн.

Ще одним ексклюзивним експонатом, а саме саперною лопатою того часу, представники «Терполяни» поповнили експозицію музею.

Тетяна ОПЕР,
студентка ТНМУ
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

ОСІННІ ШКОЛИ РЕНАВ У ТНМУ

У рамках Програми Європейського Союзу Еразмус+ «Innovative Rehabilitation Education – Introduction of new master degree programs in Ukraine-2018-2021» РЕНАВ Тернопільський національний медичний університет імені Івана Горбачевського організував Осінні школи. До їх програми увійшли дистанційні лекції та майстер-класи провідних європейських фахівців фізичної терапії з Латвійської академії спортивної освіти (Рига, Латвія), Європейської федерації адаптованої фізичної активності (EUFAPA), Університету прикладних наук (Порі, Фінляндія), Академії фізичного виховання імені Йозефа Пілсудського (Варшава, Польща), Литовського університету спорту (Каунас, Литва), Національного університету фізичного виховання і спорту (Київ), Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського.

У роботі осінніх шкіл взяли участь 2394 учасники з 43 ЗВО України, 7 європейських університетів, 124 комунальних лікарень, 82 приватних реабілітаційних закладів, які мали можливість долучитися до всіх лекцій, де порушували питання й проблеми сучасної європейської та української реабілітаційної служби загалом і фізичної терапії зокрема. Програма була наповнена

як теоретичними аспектами організації, методологічного підходу, прийнятим європейським підходом у фізичній терапії, так і практичними майстер-класами. Всі учасники, а це 652 фізичних терапевтів і лікарів ФРМ, 94 неврологи, 37 педіатрів, 1105 студентів протягом п'яти днів поринули в цікавий й багатограний світ сучасної реабілітаційної медицини та фізичної терапії. Завдяки цікавій, актуальній та змістовній інформації професійна спільнота українських фізичних терапевтів отримала сучасні знання та навички, що дасть змогу підняти реабілітаційну службу на якісно новий рівень. Модераторами та організаторами заходу були професори Ігор Мисула та Дарія Попович.

Координаторка проекту РЕНАВ Аїя Клавіна (Латвія) привітала учасників конференції від імені офісу Еразмус+ та представила доповідь «Доказова оцінка рухових навичок у дітей з порушеннями розвитку нервової системи».

Доповіди наших партнерів з Фінляндії Анне Кьоркі та Майї Кангасперко «Доказова практика у фізичній терапії» відобразили сучасні підходи до вибору тактик і методів з огляду на їхню доказовість, Кшиштоф Дудзінскі (Польща) у своєму майстер-класі «Вплив деяких дисфункцій нижніх кінцівок на ходу» наочно

продемонстрував актуальні методи діагностики та терапії порушень ходи, Квок Нджі (EUFAPA) зупинився на методах і програмах для дистанційних телемедичних методів. Елайн Тумі в доповіді «Самоконтроль та зміна поведінки при хронічних станах» наголос ставила на поведінкових реакціях пацієнтів, Вільма Юодзбаліне (Литва) зупинилася на диференційній діагностиці в ортопедичній фізичній терапії, Гуна Берзіна (Латвія) репрезентувала «Міжнародну класифікацію функціонування, інвалідності й здоров'я та її аспекти практичного застосування у фізичній терапії». Презентації українських доповідачів М. Романишина, К. Тимрук-Скоропад, А. Журського, Л. Вакуленко, Д. Вакуленко відобразили сучасний стан і перспективи розвитку вітчизняної реабілітаційної служби.

Підсумком конференції стало обговорення подальших шляхів співпраці, обміну досвідом між українськими та європейськими партнерами й адаптації програм підготовки фізичних терапевтів до європейських стандартів. Завдяки дистанційному формату конференції вдалося залучити велику кількість професійної спільноти та студентів до сучасної спеціалізованої інформації в галузі реабілітації та фізичної терапії зокрема.

Пресслужба ТНМУ

ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ ЗОРГАНІЗУВАЛИ ВЕБІНАР ПРО ВАЖЛИВІСТЬ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

Студенти Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського завжди відрізнялися активністю та ініціативністю. Через пандемію нині дуже важко зорганізувати заходи, добровільні чи просвітницькі акції. Проте досвід роботи в онлайн-режимі не минув даремно.

З нагоди Всесвітнього дня психічного здоров'я, який світова спільнота відзначає щороку 10 жовтня, представники іноземного факультету та члени науково-практичного товариства «MedGRADient» Праджвал Гангаппа Тіппанавар і Мохамед Шумаель Кхан зорганізували вебінар «Don't let your struggle become your identity», присвячений проблемам молоді та її психічного здоров'я в період коронавірусної пандемії. У цьому їх підтримав університет, зокрема кафедра психіатрії, наркології та медичної психології та фахівці центру психологічного консультування у ТНМУ. Спікером заходу стала асистентка вищезгаданої кафедри та фахівчиня центру, кандидат психологічних наук Тетяна Гусева. Вона представила доповідь на тему «Чому психічне здоров'я є важливим для кож-

ного?» («Why mental health is important?»).

Загалом у цьому вебінарі взяли участь 34 іноземних та вісім українських студентів. Кожен учасник заходу отримав сертифікат.

Хлопців і дівчат цікавило те, як оптимізувати своє навчання, зорганізувати відпочинок, ставлення до особистого здоров'я, як виробити стресостійкість до змін у житті, негараздів у стосунках. Під час спілкування з Тетяною Гусевою студенти обговорили основні складові психічного здоров'я й благополуччя, як досягти гармонії між цими складовими. Зустріч відбулася на платформі ZOOM. Найактивнішими в обговоренні були Олександр Мудь і Сушіл Кумар Мехта.

«Усі знаємо та відчуваємо, що таке перебувати в умовах пандемії. На нашу думку, людина вже не повернеться до звичного ритму життя, як це було раніше. Через обмеження пересування, спілкування багато хто втрачає психічний спокій. Це одна з причин, чому ми вирішили зорганізувати такий вебінар», – розповіли організатори.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ВІДНОВИЛИ ІСТОРИЧНУ ПАМ'ЯТЬ

Патріотично-пошукова розвідка студентів науково-краєзнавчої студії «Терполяни», зокрема Андріани Бучко, Іллі Сороківського, Лілі Іськів, Анастасії Надкевич, Юлії Крикавської, Марти Струк, закінчилася успішно. Вдалося віднайти та вікарбувати імена загиблих по-

зворушливо виконав пісню «Тобі, Україно». Студентка медичного факультету Лілі Іськів зачарувала прекрасною грою на бандурі, виконавши пісню «За гору сонце залягло». Студентка ННІ медсестринства Юлія Крикавська продемонструвала історично цінний вірш «Прощання з повстанцем».

Успішний результат такої роботи можливий за підтримки адміністрації ТНМУ, зокрема ректора вишу Михайла Корди та представ-

встванців у селі Старому Олексинці Кременецького району.

Увіковічення пам'яті та пошанування борців за незалежність України відбулося на Покрову Пресвятої Богородиці, коли наша країна відзначає також День захисника України, День українського козацтва та День створення Української повстанської армії. Захід відбувся у святковій атмосфері. Сільський церковний хор

результат такої роботи можливий за підтримки адміністрації ТНМУ, зокрема ректора вишу Михайла Корди та представників будівельної компанії «ПрестижБуд» Святослава Лебентова й Ігоря Качмарського. Свою краєзнавчу діяльність студентів здійснюють під керівництвом доцента Леоніда Кравчука.

Інформацію надали учасники студії «Терполяни»

Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

Редактор **Г. ШОТ**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК,**
Л. ХМІЛЯР,
М. ВАСИЛЕЧКО
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновник:
Тернопільський
національний медичний університет
імені І.Я. Горбачевського
МОЗ України
Індекс **23292**

Видавець:
Тернопільський
національний медичний університет
імені І.Я. Горбачевського
МОЗ України

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 493-93/ПР від 24.11.2010,
видане головним
управлінням юстиції у
Тернопільській області

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 3,33 друк. арк.
Наклад – 1000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Тернопільському національному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського МОЗ України.
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ СТВОРЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ

У ТНМУ відбулася VIII науково-практична конференція з міжнародною участю «Науково-технічний прогрес та оптимізація технологічних процесів створення лікарських препаратів». Її організували викладачі кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків та кафедри фармації навчально-наукового інституту післядипломної освіти. Науковий форум відбувся в онлайн-форматі на платформі Microsoft Teams.

У заході взяли участь фахівці галузі — науковці та практичні працівники з України, Бразилії, Польщі, Португалії, Узбекистану. Конференція відбувається кожних два роки й число учасників постійно зростає. Глобалізація науки та об'єднання науковців різних напрямків для розв'язання однієї проблеми є очевидними. Про свою дослідницьку роботу, успіхи та напрацювання написали й доповідали науковці 40 установ з України та інших країн, зокрема:

Професорка Олександра ОЛЕЩУК

— з медичних навчальних закладів Івано-Франківська, Чернівців, Львова, Луцька, Вінниці, Дніпра, Києва, Запоріжжя, Житомира, Харкова, Луганська, Тернополя, Варшави, Ташкента;

— з класичних і політехнічних університетів: НУ «Львівська політехніка», Київський національний університет імені Т.Шевченка, Львівський національний університет імені І.Франка, Одеський національний політехнічний університет, Чернівецький національний університет імені Ю.Федьковича, Житомирський державний університет імені І.Франка, Східно-Європейський національний університет імені Лесі Українки, Київський національний університет технологій

та дизайну, Тернопільський національний педагогічний університет імені В.Гнатюка, Рівненський державний гуманітарний університет, Інститут фізико-органічної хімії і вуглехімії імені

Проректор з науково-педагогічної роботи ТНМУ, професор Аркадій ШУЛЬГАЙ

Л.Литвиненка НАН України, два федеральних університети Бразилії — штату Мату-Гроссу-ду-Сул і штату Пара, університет Траз-уж-Монтіш та Алту-Доруу з Португалії;

— зі спеціалізованих наукових установ: ДП «Державний науковий центр лікарських засобів і медичної продукції», Національний науковий центр «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», Інститут біології тварин НААН, Інститут рослинництва імені В.Юр'єва НААН, ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», ДНДКІ ветеринарних препаратів і кормових добавок;

— медичних закладів і фармацевтичних підприємств Львова, Тернополя, Києва, Харкова.

Учасників конференції привітав проректор з науково-педагогічної роботи, доктор медичних наук, професор Аркадій Шульгай. Він наголосив на актуальності тематики конференції в умовах, які склалися. Зупинився на необхідності вирішення питання розроблення інноваційних лікарських засобів та забезпечення їхньої доступності для пацієнтів. В умовах реформування медичної галузі фармацевтичне забезпечення не може стояти осторонь і залишатися сталим — воно також має пройти свої шляхи змін — лікарські засоби мають ставати все доступнішими і відпускатися за справедливими цінами. Аркадій Гаврилович наголосив на необхідності забезпечення якісного провад-

ження державної програми з реімбурсації та винятково важливій ролі провізора й його компетентності в реалізації фармацевтичної допомоги, а також побажав учасникам конференції

Професорка Ольга ЗАЛІСЬКА

плідної роботи, цікавих доповідей та дискусій, міцного здоров'я для втілення всіх планів.

Відкриваючи пленарне засідання, з привітанням і побажанням успіху до учасників конференції звернувся співголова організаційного комітету конференції, доктор фармацевтичних наук, професор Тарас Грошовий — завідувач кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків ТНМУ.

Розпочала пленарні виступи з доповіддю «Дослідження аспектів інформаційного забезпечення провізорів та населення щодо карантинних заходів під час пандемії COVID-19» завідувачка кафедри організації і економіки фармації, технології ліків та фармакоекономіки ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, докторка фармацевтичних наук, професорка Ольга Заліська. Вона ознайоми-

Професорка Ольга ЗАЛІСЬКА

ла учасників конференції зі станом поінформованості практичних працівників аптек щодо основних карантинних заходів і дій з метою недопущення розповсюдження захворювання, спричиненого коронавірусом COVID-19. Встановлено, що працівники аптек завдяки нормативному забезпеченню з боку МОЗ є фактово поінформованими й мають можливість надання якісної фармацевтичної допомоги. У своїй доповіді Ольга Миколаївна відзначила важливу роль фармакоекономічних досліджень в організації та втілення низки державних програм.

Завідувачка кафедри організації та економіки фармації Національного фармацевтичного університету, докторка фармацевтичних наук, професорка Алла Немченко представила доповідь «Оцінка сучасного стану та проблем розповсюдження фальсифікованих лікарських засобів в Україні». Алла Семенівна зазначила, що глобалізація фармації зумовлює необхідність захисту ланцюгів фармацевтичних поставок, повідомила про різні оцінки рівнів фальсифікованих лікарських засобів на ринку України та порівняла з критеріями ВООЗ.

Жвавий інтерес викликала доповідь професорки Олександри Олещук — докторки медичних наук, завідувачки кафедри фармакології Тернопільського національного медичного університету імені І.Горбачевського «Оцінка медичних технологій як інструмент доступу пацієнтів до ефективних ліків». Вона ознаймила учасників конференції зі станом розвитку проблеми оцінки медичних технологій, його завданнями й нормативним забезпеченням на рівні держави та порівняла зі станом в інших країнах Європейського Союзу. Доповідка наголосила на важливості розуміння всіма учасниками лікувального процесу місця й ролі оцінки медичних технологій у процесі прийняття рішення у системі охорони здоров'я при визначенні: переліків лікарських засобів для їх закупівлі/реімбурсації за кошти державного та місцевих бюджетів (Національний перелік основних лікарських засобів, Перелік лікарських засобів та медичних виробів, які закуповують на підставі угод щодо закупівлі із спеціалізованими організаціями) та гарантованого пакету медичних послуг. На основі

експертних висновків і рекомендацій обирається медична технологія для відповідної схеми лікування, що буде найбільш клінічно ефективною, безпечною та економічно доцільною та охопить найбільше пацієнтів для покриття незадоволеної медичної потреби. Саме так можна досягти раціонального використання фінансових ресурсів: використання лише тих медичних технологій, які мають найвищу цінність для пацієнта та держави.

У продовження доповіді професорки Олександри Олещук прозвучав інформативний та цікавий виступ кандидатки фармацевтичних наук, доцентки кафедри організації і економіки фармації Національного фармацевтичного університету Вікторії Назаркіної «Проблеми та перспективи підготовки фахівців з оцінки технологій охорони здоров'я». Йшлося про системи підготовки вказаних фахівців у провідних університетах світу. Доповідка наголосила на важ-

Професорка Олена САМОГАЛЬСЬКА

ливості для нашої країни вибудовування своєї системи підготовки, базуючись на кращому світовому прикладі та з врахуванням національної освітньої культури.

Учасники конференції з цікавістю заслухали доповідь завідувачки кафедри клінічної фармації Тернопільського національного університету імені І.Горбачевського, докторки медичних наук, професорки Олени Самогальської «Особливості фармацевтичної опіки при гострих респіраторних захворюваннях і патології печінки». Олена Євгенівна звернула увагу на зростання ролі провізора/фармацевта при наданні фармацевтичної допомоги в умовах пандемії Covid-19. За даними анкетування було встановлено, що лише у 25 % випадків пацієнти, за появи ознак ГРВІ, зверталися за допомогою до лікарів.

(Продовження на стор. 4)

До 20-річчя фармацевтичного факультету

ПРОФЕСОРКА СВІТЛАНА МАРЧИШИН: «ВВАЖАЮ, ЩО НАМ ВДАЛОСЯ СТВОРИТИ ФАКУЛЬТЕТ, ЯКИЙ НИНІ Є ОДНИМ З ПРОВІДНИХ В УКРАЇНІ»

Сьогодні попросили поділитися спогадами про створення фармацевтичного факультету його першого декана, а нині завідувачку кафедри фармакогнозії з медичною ботанікою, професорку Світлану Марчишин.

— Світлано Михайлівно, нині фармацевтичний факультет ТНМУ – найрейтинговіший на освітньому фармацевтичному просторі України. Як же все починалося?

— Спершу хочу привітати студентів, викладачів з чудовим і молодим ювілеєм – двадцятиріччям фармацевтичного факультету нашого університету та побажати процвітання й професійного зростання.

З погляду історії двадцять років – це, певна річ, зовсім мало, а от в людському житті за цей період можна чимало досягти. Пригадалося, як створювали фармацевтичний факультет. У ті часи я працювала в Тернопільському педагогічному університеті, мала чималі наукові досягнення. Якось у грудні 1999 року мені зателефонували та запросили на зустріч з тодішнім ректором Тернопільської медичної академії, професором Леонідом Ковальчуком. І як згодом з'ясувалося, вона виявилася для мене долею. Адже Леонід Якимович запропонував мені взяти участь у створенні фармацевтичного коледжу. Щоправда, я переконала його в іншому – важливості перспективи створення фарма-

цевтичного факультету. До речі, на той час я була єдиним кандидатом фармацевтичних наук на Тернопільщині, захистила кандидатську роботу під керівництвом Миколи Петровича Ска-

куна 1983 року. На цій першій зустрічі з Леонідом Ковальчуком йому вдалося мене переконати, що я більше потрібна тут, отож, не полишаючи роботу в педагогічному, взялася за цю справу. Півроку ще працювала в педуніверситеті, а вже згодом мене прийняли до штату Тернопільської медичної академії. Це був січень 2000 року.

— Чи зберігся у пам'яті той день, коли вас призначили деканом новоствореного факультету?

— Пригадалося, як непросто було з нуля починати створення

нового підрозділу. Мені вдалося згуртувати навколо себе потужну команду однодумців, ми натхненно та цілеспрямовано працювали на результат і вже 15 березня 2000 року на фаховій раді Міністерства освіти України нам дали добро на створення фармацевтичного факультету, а вже у серпні мене призначили його деканом. Ми широко та активно анонсували появу нашого факультету й у перший рік набрали 70 студентів. Це був вдалий старт, але попереду було ще багато роботи над створенням кафедр, їхнім кадровим і методичним забезпеченням. Перед нами стояло першочергове завдання: запросити до вишу фахівців фармації, практиків і науковців. Однією з пер-

ших погодилася працювати в Тернопільській державній медичній академії доктор педагогічних наук, професорка Людмила Михайлівна Романишина, яка очолила кафедру хімії. Зі Львова приїхали доктор фармацевтичних наук, професор Тарас Андрійович Грошовий, який став завідувачем кафедри фармацевтичних дисциплін, і кандидат фармацевтичних наук Лідія Петрівна Яворська. Розуміючи важливість підготовки власних фармацевтичних кадрів, ми скерували на навчання до аспірантури Галину Романівну Козир, Марію

Василівну Лелеку, які згодом захистили кандидатські дисертації та зайняли свою нішу в науковому житті факультету. З практичної фармації ми запросили кількох фахівців, серед яких була Людмила Іванівна Павлова, яка й зараз передає свої знання з фармакогнозії майбутнім провізорам.

2003 року з Харківського фармацевтичного університету на наше запрошення приїхала фахівчиня з технології ліків, кандидат фармацевтичних наук Людмила Володимирівна Соколова, яка згодом стала на чолі факультету.

— Що, на ваш погляд, було найголовнішим у такій важливій справі, як створення факультету?

— Коли я зараз спогадами озирюся в те двадцятилітнє минуле, то самій не віриться, скільки в нас тоді було енергії, запалу, ентузіазму, ми вірили, що все вдасться. І вдавалося, бо були теплі, доброзичливі взаємини між людьми, кожен намагався допомогти, підставити власне плече, і ми такі створили потужний університетський підрозділ, який сміливо заявив про себе у фармацевтичному світі. Нелегко було знайти людей, які б змогли працювати в одній команді, в унісон творити, мислити, стати однодумцями. Але, як каже народна мудрість, шлях осилить той, хто йде. І ми його осилили, хоча було іноді не просто.

Вважаю, що нам вдалося створити факультет, який нині є одним з провідних в Україні. Тепер його очолює вихованець Запорізького державного медич-

ного університету, кандидат фармацевтичних наук, доцент Дмитро Борисович Коробко. В нас потужний кадровий склад, більшість викладачів, які працюють на факультеті, є кандидатами фармацевтичних наук. Багато наших випускників працюють викладачами, мають високі здобутки, займаються науковими дослідженнями. Зокрема, завідувачка кафедри фармацевтичної хімії, наймолодший нині доктор фармацевтичних наук Лілія Святославівна Логойда також наша випускниця.

— І трішки про нинішні успіхи.

— Вагомим досягненням вважаю відкриття аспірантури з PhD-програми з фармації. Наразі в нас в аспірантурі навчається 10 осіб.

Вважаю, що є приводи для радості і за себе, і за своїх колег, які з честю виконують свою шляхетну місію – готують висококласних фахівців галузі та успішно розвивають вищу фармацевтичну освіту. Мовлячи про ювілейний день народження нашого факультету, планували провести його разом з усією фармацевтичною спільнотою України, зорганізувавши міжнародну науково-практичну конференцію, яку запланувала Лілія Логойда. На жаль, завадила пандемія. Сподіваюся, що ці проблеми минуть й ми все-таки зорганізуємо зустріч і продемонструємо свої досягнення.

... У внутрішньому дворі корпусу фармацевтичного факультету різнобарв'ям милує око квіткова клумба. Кілька сортів розмаїтих трояндових кущів, які висадила та виплекала дбайливими руками професорка Світлана Марчишин, радісно вітають усіх, хто приходить сюди. Що ж, така вже в їх господарстві місія – робити життя людей яскравішим.

**Лариса ЛУКАЩУК,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

КОНФЕРЕНЦІЯ

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ СТВОРЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ

(Закінчення. Поч. на стор. 3)

Така ситуація викликає занепокоєння й водночас покладає на провізорів особливу вагу відповідальності за фахове надання фармацевтичної опіки. У сучасних умовах повинно йтися про виявлення загрозливих симптомів і скерування до лікаря; вибір оптимальних лікарських засобів, розписування умов їхнього застосування із запобіганням взаємодії між лікарськими засобами, між лікарськими засобами і компонентами їжі; запобігання побічних реакцій; контроль ефективності лікування; профілактику інфікування оточуючих.

Учасники конференції мали змогу ознайомитися з найновішими напрямками технологічних досліджень, які розвивають науковці Національного фарма-

цевтичного університету завдяки прекрасно представленим доповідям завідувачки кафедри заводської технології ліків, докторки фармацевтичних наук, професорки Олени Рубан «Перспективні напрямки наукових досліджень кафедри заводської технології ліків» і завідувачки кафедри аптечної технології ліків, докторки фармацевтичних наук, професорки Лілії Вишневої «Фармацевтична розробка лікарських препаратів на основі лікарської рослинної сировини».

Академічною, інформативною, науково та освітньо цінною була доповідь від науковців кафедри технологій фармацевтичних препаратів Галини Кухтенко й доктора фармацевтичних наук, професора Євгена Гладуха «Порівняння реологічних методів

Професорка Алла НЕМЧЕНКО

дослідження в'язко-пружних рідин: умови CSR та CSS».

Велику зацікавленість й активну готовність науковців-учасників

конференції до співпраці викликала доповідь завідувача кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків, доктора фармацевтичних наук, професора Тараса Грошового «Дизайн досліджень при вивченні впливу кількісних факторів на етапі оптимізації складу і технології таблетованих лікарських засобів». Учасники конференції були проінформовані про позитивний досвід застосування різних інноваційних методів дизайну експерименту при створенні готових лікарських засобів, які забезпечують формування високої якості засобу при скороченні числа виконаних дослідів.

Упродовж роботи конференції заслухали майже 30 доповідей різних напрямків: фармацевтичної технології, фармацевтичного аналізу, фітохімії,

фармакології, товарознавчого аналізу, фармацевтичного маркетингу, фармакоекономічного аналізу, фармацевтичної опіки, оцінки медичних технологій та ін.

Мали змогу представити результати своїх досліджень також студенти, аспіранти і докторанти з різних навчених закладів і наукових установ.

Збірник тез доповідей «Матеріали VIII науково-практичної конференції з міжнародною участю «Науково-технічний прогрес і оптимізація технологічних процесів створення лікарських препаратів» розміщено на веб-сторінці ТНМУ.

**Людмила ВРОНСЬКА,
доцентка ТНМУ,
Анастасія ДУБ,
асистентка**

В'ЯЧЕСЛАВ РОВЕЦЬКИЙ: «ПРАКТИКА – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ»

В'ячеслав Ровецький – студент 5 курсу стоматологічного факультету, член Тернопільського осередку громадської організації «Асоціація студентів-стоматологів України». Про навчання, участь у цікавих і пізнавальних освітніх проєктах та громадських заходах, що роблять студентське життя ще насиченішим, про різні бічні захоплення В'ячеслав розповів в інтерв'ю «Медичній академії».

– Ви обрали одну з провідних галузей медицини – стоматологію. Хто вплинув на ваш вибір насамперед?

– Мій батько Олександр Тарасович – висококваліфікований стоматолог. Його приклад надихнув мене обрати саме цей лікарський фах. Молодший брат Віталік, який нині навчається в 11 класі Тернопільської спеціалізованої школи №5, теж збирається вступати до ТНМУ, на стоматологічний факультет.

– Коли чогось дуже хочеш – мрії здійснюються, як було, скажімо, з вами. Ви вступили до університету, маючи гарні знання.

– Так, я був успішним учнем. У випускному класі атестат з хімії становив 12 балів, з біології – 11.

– Нині ви – успішний студент одного з найкращих медичних університетів України. Зі стоматологічних спеціальностей яка найбільше до душі?

– Наразі терапевтична стоматологія залишається улюбленою

медичною дисципліною, також дуже цікавить ортопедія та імплантологія.

– Усі пам'ятаємо відомий вислів: теорія без практики – мертва, практика без теорії – сліпа. Ця фраза особливо актуальна, коли йдеться про підготовку майбутніх лікарів, чий знання мають бути підкріплені практичною професійною компетентністю. Тож виробнича практика для студентів-стоматологів дуже важлива, чи не так?

– Практика – невід'ємна складова навчального процесу. Для практичних занять у навчальному корпусі стоматологічного факультету на вулиці Чехова обладнали фантомні стоматологічні класи. Також студенти-старшокурсники вдосконалюють практичні навички у стоматологічній клініці консультативно-лікувального центру ТНМУ. Під час практичних занять асистент лікарів викладач, проводжу професійну чистку зубів, пломбу кореневі канали та виконую інші маніпуляції. Крім досвіду, отримав багато позитивних вражень від спілкування з пацієнтами. Беру участь у просвітницьких акціях, на кшталт тієї, що відбулася в березні та була присвячена гігієні ротової порожнини. У стоматологічному відділенні університетської клініки пацієнти мали змогу пройти безкоштовну професійну гігієну ротової порожнини та діагностику й отримати рекомендації з догляду за зубами. Відвідувачів не бракувало, але через загрозу коронавірусу та запровадження карантинних акцій не продовжили.

– Ви також берете активну

участь у роботі Тернопільського осередку ГО «Асоціація студентів-стоматологів України».

– Так, з 4 курсу. Асоціація сприяє професійному зростанню її членів, організації освітніх заходів і формуванню сприятливого навчального середовища та платформи для обміну інформацією. Її осередки діють у Тернополі, Києві, Івано-Франківську та інших містах України. Був учасником кількох науково-практичних конференцій, зорганізованих асоціацією, де порушувалися актуальні теми сучасної стоматології, виступали імениті лектори. Традиційними стали акції «День здорових ясен», «Чисті зуби – запорука здоров'я», «Здорова усмішка» та інші, під час яких студентів-стоматологів пояснюють і показують на муляжах, як правильно доглядати за зубами, розповідають про профілактику захворювань. Знання, практичні навички – основа основ, але й спілкування з пацієнтами вимагає вміння. І цьому нас теж навчають.

– Що цікаво вам поза медициною? Які маєте захоплення?

– Люблю спорт. Він привчає до дисципліни, розвиває впевненість у собі. І здоров'ю на користь. Із шести років відвідував секцію плавання і в дитячому віці здобув другий спортивний розряд. Улюблений стиль – батерфляй. У 11 років записався в секцію в'їдсерфінгу й відтоді я великий прихильник цього різновиду вітрильного спорту.

– Що приваблює? Хвилі, швидкість, вітрила?

– І це теж. В'їдсерфінг дуже динамічний та адреналіновий вид спорту. Чи складний? Як на

мене, ні. Але потрібна добра фізична підготовка. Першу вітрильну дошку придбав, коли мені було п'ятнадцять. Керувати нею мене навчили тренери тернопільського в'їдсерфінг-клубу Олексій Юрійович Нижегородов та Олександр Тугарев. З того часу минуло 10 років. Я побував на багатьох змаганнях. Багаторазово був срібним і бронзовим призером змагань кубка та чемпіонату України з вітрильного спорту. У складі вітрильної збірної України взяв участь у чемпіонаті світу серед юнаків у класі вітрильної дошки, що відбувся в польському місті Сопот. Виступати довелося з травмованою ногою – під час першої гонки вдарився об шверт і зламав м'язи. Та, попри все, посів друге місце у своїй віковій групі у «срібному» флоті. Через рік, в липні 2015-го, був чемпіонат Європи з в'їдсерфінгу серед юнаків до 17 років у латвійському місті Лієпая. Часу на повноцінне тренування не мав, бо був випускником і ретельно готувався до шкільного ЗНО. Але на змаганнях пройшов всі дистанції та в підсумку увійшов до «срібного» флоту, що приємно.

– Які змагання були найкращими?

– Чемпіонат у Гельсінкі, столиці Фінляндії, – через велику конкуренцію серед спортсменів. Довелося змагатися з багаторазовими чемпіонами світу, Європи та Олімпійських ігор, долаючи дуже потужний вітер і великі хвилі. Але був задоволений, що взяв участь у перегонях, бо отримав незабутні враження й новий досвід.

– Не змінили свої вподо-

бання й коли стали студентом?

– Як і раніше, в'їдсерфінг для мене – найкращий відпочинок. Три роки тому, готуючись до нових змагань, побував на тренувальних зборах в Іспанії. Україну там представляли двоє: майстер спорту міжнародного класу, учасник Олімпійських ігор-2016 Олександр Тугарев та я. А в серпні цього року взяв участь у регіональних змаганнях з в'їдсерфінгу, що відбувалися в акваторії Тернопільського ставу та були присвячені Дню міста. В олімпійському класі «RS:X» серед дорослих увійшов до трійки призерів.

– Де зазвичай тренуєтесь?

– Якщо є вітер, хвилі та вільний час – катаюся на дошці з вітрилом Тернопільським ставом. Але чим старшим стаєш – тим вільного часу менше. Навчаючись в школі, побував на екскурсії в Празі, Дрездені, Берліні, Амстердамі, у Фінляндії – на навчально-тренувальних зборах юних спортсменів. Катався на сноуборді та лижах у Буковелі. Нині ж зосереджений на навчанні. Готуюся до ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок», майбутніх державних іспитів. Навчатися в медичному університеті непросте, але я хочу отримати добру освіту та стати висококваліфікованим лікарем.

– Упевнена, що досягнете мети. На завершення – ваша улюблена цитата...

– Прочитую відомого німецького філософа Фрідріха Ніцше: «Через оцінку вперше з'являється цінність і без оцінки був би пустий горіх буття».

Лідія ХМІЛЯР

ДОБРОЧИННІСТЬ

СТУДЕНТКИ НАДІСЛАЛИ ПОСИЛКИ ДІВЧАТАМ В ООС

Проєкт ТНМУ «Дівчата – дівчатам» втілюють уже кілька місяців. Він об'єднав студентів, викладачів і керівництво навчального закладу задля можливості допомоги жінкам-захисницям: військовослужбовцям, медикам, добровольцям.

«Коли людина одягає форму та служить своєму народові, неважливо, якої вона статі, віросповідання чи раси. В усіх одна мета – захистити Україну. Хто ж краще зрозуміє дівочі потреби, як не ми, – такі ж дівчата. От і намагаємося хоч чимось їм допомогти», – зазначила студентка четвертого курсу медичного факультету Олена Федчишин.

16 жовтня вдруге передали на схід країни до 15 посилок. Зок-

рема, засоби гігієни, термо- та натільну білизну, теплі куртки, шкарпетки, шапки й рукавиці, медикаменти, взуття тощо.

«Це надзвичайно сильний духом дівчата, які відмовилися від комфортного життя, звичного середовища, які своєю сміливістю та багатством захищати – полонили наше серця й думки. Так і виник задум, який переріс у цілий проєкт, з реальною можливістю допомогти. Щиро дякуємо керівництву ТНМУ за сприяння та всім, хто долучився до збору посилок», – додала студентка п'ятого курсу

медичного факультету Аліна Мороз.

Керівник центру виховної роботи та культурного розвитку ТНМУ Марта Руденко докладає

багато зусиль для започаткування та якісного втілення таких проєктів. Вона зазначає, що «лише з допомогою активних і готових до праці студентів, – це

нескладно, їм достатньо підказати, керувати й допомогти в певних організаційних питаннях. Працюючи з такими молодими людьми, й результат відмінний».

Упродовж тривалого часу ТНМУ активно співпрацює з волонтерським корпусом Тернополя. Однією з активних представниць є Марія Шестопалко. Разом з цією невтомною волонтеркою вдалося впровадити кілька важливих проєктів на підтримку наших захисників.

«Наші дівчата будуть вдячні за кожний дарунок. Там, на лінії вогню, їм як нікому потрібна наша увага та підтримка. Добру ж справу легше робити разом, бо це не просто смаколики й необхідні речі, це – піклування», – поділилася думками Марія Шестопалко.

Соломія ГНАТИШИН
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

Хочете, щоб ваша лекція була такою, що аж дух захоплює, а студенти ловили кожне слово? Тоді вам до професорки Ірини Миколаївни Мельничук. На своїх майстер-класах і тренінгах вона розкриває всі секрети педагогічної майстерності саме в медичному виші. Ірина Миколаївна очолює в нашому університеті кафедру педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін, докторка педагогічних наук, авторка кількох підручників, людина, в якій майже сорок років педагогічного досвіду та яка, навчаючи інших, сама не втомлюється здобувати нові знання, пізнавати нове й продукувати неординарні ідеї.

«ДУЖЕ ВДЯЧНА БАТЬКОВІ ЗА НАУКУ»

— Ірино Миколаївно, переглядала вашу трудову біографію й зауважила, що саме в жовтні ви прийшли на роботу до нашого університету.

— Так, той день я дуже добре пам'ятаю, а місяць, і справді, для мене особливий, бо саме 4 жовтня рівно дев'ять років тому мені запропонували очолити кафедру філософії та суспільних дисциплін у медуніверситеті. Її створили після розподілу великої кафедри, що була під керівництвом професорки Антоніни Михайлівни Пришляк, на три менші спеціалізовані підрозділи. Охоче

Трирічна Іринка

прийняла цю пропозицію, і з того часу я — завідувачка кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін.

— Осінь — це, напевне, знакова для вас пора — Першовесень, День вчителя. Взагалі, як спало на думку стати педагогом?

— Дуже хотіла бути схожою на свою вчительку літератури — Ірину Андріївну Телекову. Для мене вона стала зразком педагога й надзвичайно чуйної людини. Перші уроки педагогічної майстерності — від неї. І досі пам'ятаю її теплий погляд, манеру спілкування, цікаві уроки літератури, на які ми йшли з радістю. Ірина Андріївна розкрила переді мною романтичний світ поезії, який живе й донині. Пригадалося, як вона зорганізувала для нас, школярів-семикласників, поїздки у с. Михайлівське, де ми відчули дух Пушкіна, читали його вірші біля дуба, яким бродив «кіт учений»...

— Батьки підтримали вибір, що прийшов до вас у доволі юному віці?

— Тато й мама завжди дослухалися до моєї думки, хоча інколи доволі коректно, але скеровували мою невгамовну натуру в більш реалістичному руслі. Взагалі ж моє

дитинство пов'язане з переїздами. Спочатку ми переїхали з Калінінграда (колишній Кенігсберг), де служив у війську батько та навчалася в медучилищі мама, до Тербовлі, а відтак — до Тернополя. На вибір професії значний вплив мав фах мого батька — Миколи Івановича Пелішенка, викладача Тернопільського музичного училища. Свого часу він закінчив Львівську консерваторію по класу баяна. Напевне, тому й безперечним було рішення відправити мене до музичної школи, де впродовж семи років я навчалася гри на фортепіано. Я й донині вдячна батькові за цей вибір, бо музична школа — це те лоно, де формується творча душа, яка розуміє музику, а «хто розуміє музику, той розуміє й людину», як колись зауважив Микола Лисенко. Навчання в музичній школі відточило риси мого характеру, прищепило відчуття відповідальності, що дуже важливо в дитячому віці. Пригадалося, як «гастролював» з концертами наш хор музичної школи в театрі чи консерваторії, щорічні академічні концерти, на яких був присутній мій батько. Як я до них сумлінно готувалася! Часу на ігри з дітьми майже не було, але так цементувався характер і дух перфекціоністки. Батька вже давно з нами немає, але я дуже вдячна йому за науку, бо він відкрив переді мною цей чарівний світ музики, творчості, який розширює світогляд, дає змогу долучитися до прекрасного та навіть підвищує самооцінку.

Моя мама — Пелішенко Рима Миколаївна все життя пропрацювала медичною сестрою, і коли я обрала місце праці в медичному університеті, то, мені видається, що то карма зв'язку з медициною в цьому випадку так спрацювала.

Окрім музики, в шкільні роки батьки прищепили мені любов до книжки, художньої літерату-

На практиці з ботаніки (1975 р.)

Професорка Ірина МЕЛЬНИЧУК:

ри, тому й нині з великою насолодою читаю добірну літературу. А ще ми багато подорожували — об'їздили увесь Крим, побували у Софіївському дендропарку в Умані, Києві, на Вінниччині, Закарпатті та інших кутках України.

Професію вчителя я обрала сама, проте спеціалізація майбутньої педагогічної діяльності вирішувалася на сімейній раді. Мріяла стати вчителем літератури, але на той час у Тернопільському педагогічному інституті не було філологічного факультету, а мої батьки не хотіли відпускати мене далеко від дому. Альтернативним варіантом виявилася хімія, яку я дуже любила в школі. Це й стало визначальним у виборі природничого факультету, про що я жодного разу не пошкодувала.

«У СТУДЕНТСЬКІ РОКИ МРІЯЛА ПРАЦЮВАТИ ВЧИТЕЛЕМ У ШКОЛІ»

— Цікаво, як минали студентські роки у студентів педагогічного університету, зокрема, на природничому факультеті?

— Студентські роки на природничому факультеті — це феєрія нового, незвіданого та цікавого. Власне, педагогічна практика розпочиналася з третього курсу, а до цього часу були виїзні польові практики. Скажімо, з ботаніки, коли ми збирали рослини та виготовляли гербарії, чи зоології безхребетних, тоді студентів нашого факультету можна було впізнати за величезними сачками, якими вони, як діти, виловлювали метеликів, жуків, «фор-

малінили» цей улов і робили колекції.

Практику із зоології хребетних ми проходили на Закарпатті, в Тячеві. Назбирували всіляких дрібних тваринок, а потім робили опудала з мишей, щоправда, не самі, зазвичай знаходилися «хірурги», які виконували таку роботу за нас. Дуже згодилося під час навчання моє дитяче захоплення малюванням — і досі зберігаю альбоми, де відображена будова рослин і тварин. Уявіть, як складно розкласти на окремі частинки в малюнку будову членистоногих, приміром, річкового рака!

Крім цього, студенти-природнички вивчали назви рослин і тварин латиною. Під час навчання ми вважали це зайвим. Зате потім, під час роботи в школі чи практики, можна було похизуватися своєю ерудицією перед уч-

Іринці виповнилося 7 років (1962 р.)

нями: «Чи знаєте ви, як латиною звучить назва суниці звичайної?»

Професорка Ірина МЕЛЬНИЧУК на психолого-педагогічних тренінгах у Києві (2010 р.)

Fragaria vesca!». Згодом батьки учнів розповідали, звідки такі специфічні моменти захоплення дитей ботанікою.

У студентські роки мріяла працювати вчителем у школі. Після закінчення навчання в інституті під час розподілу я обрала школу в селищі Верховина на Івано-Франківщині. Приїхала на місце праці вже разом з чоловіком. Але мої романтичні погляди розвіялися вже 1 вересня, коли йшла на перший урок заболоченою дорогою, під дощем зі снігом. Той сніг залишався на вершинах гір перед вікном нашого помешкання аж до травня. Втім, побутові негаразди не розчарували мене в професії, робота в глибинці дала змогу апробувати власні творчі наміри — створювала тестові карточки (написані від руки) для контролю знань, а це зацікавлювало учнів. У зошитах школярів здебільшого відображали структурно-логічні схеми заняття, що супроводжувалися малюнками та іншими нестандартними прийомами. Це було цікаво, нетрадиційно та з нотками інновацій.

«НА СВОЇХ ЗАНЯТТЯХ ВИКОРИСТОВУЮ УВЕСЬ ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД, ЯКИЙ НАБУЛА МАЙЖЕ ЗА 40 РОКІВ»

— Чи здогадувалися тоді, що станете науковцем, працюватимете у вищій школі?

— Про наукову роботу тоді й гадки не мала, після вчителювання у Верховинській школі — декретна відпустка. Згодом моя педагогічна діяльність продовжилася у Бережанському технікумі, де викладала загальну біологію, екологію та хімію. Наступне місце праці — Тернопільський комерційний технікум (нині — коледж), там викладала хімію. Саме тоді й розпочалася моя наукова діяльність. Я пройшла всі етапи професійного зростання за категоріями й, маючи на меті стати вчителем-методистом, розробила навчальний посібник для студентів з вивчення органічної хімії. Але посібник потребував рецензії, от і звернулася за допомогою до своєї інститутської викладачки Людмили Михайлівни Романишиної. Вона детально ознайомилася з матеріалом і винесла свій вердикт: мій посібник — це готовий емпіричний матеріал для кандидатської дисертації. Так я потрапила на стежину науки, а свій педагогічний досвід і наукові ідеї відобразила в кандидатській дисертації «Педагогічні умови

«ЯКЩО Я ПОТРІБНА РІДНИМ, БЛИЗЬКИМ, ДРУЗЬЯМ, ЗНАЙОМИМ, ОТЖЕ, ЖИВУ ПРАВИЛЬНО»

реалізації стимулюючої функції контролю знань з хімії студентів технікумів». Успішно захистила її 2002 року, а позаяк для мене на першому місці завжди була сім'я, то я часто пов'язую її написання з тим, що мій старший син Олександр поїхав на навчання до Лондона. Тому я напівжартома кажу, що моя кандидатська дисертація – від туги від розлуки з сином.

Коли отримала ступінь кандидата педагогічних наук, то в мене з'явилася можливість перейти на роботу у вищу школу – тоді ще Тернопільський економічний університет на кафедрі соціальної роботи. Там про улюблену хімію довелося забути й опанувати нові дисципліни, які певним чином пов'язані з педагогікою – «Вікова та педагогічна психологія», «Соціальна педагогіка» та ін.

Значущим етапом у моєму науковому зростанні стала участь у тренінгових програмах, які проводив професор Юрій Михайлович Швалб у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка. Я познайоми-

Професорка Ірина МЕЛЬНИЧУК у колі науковців після захисту докторської дисертації директорки ННІ медсестринства ТНМУ Світлани ЯСТРЕМСЬКОЇ (Хмельницький, 2018 р.)

«Теорія і методика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій у вищих навчаль-

особливості викладання цих дисциплін? Наскільки вони впливають на світогляд майбутнього лікаря?

– На кафедрі педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін викладають курси історії України, філософії, медичного права та інші. Ці дисципліни покликані розширити науковий та культурологічний світогляд студентів. Водночас медики, як і педагоги, – це особлива каста фахівців, від роботи яких почасти залежить життя людини. На мою думку, майбутні лікарі просто зобов'язані знати основи педагогічної взаємодії, педагогічного впливу, методи педагогічної роботи з різновіковими категоріями пацієнтів. Щоправда, недостатність педагогічної освіти відчувають і деякі викладачі. Напевно, тому з таким зацікавленням вони відвідують курси педагогічної майстерності, які організував наш колектив у ТНМУ.

– Ваші основні засади роботи зі студентом? Як вибудовуєте психологію стосунків, які застосовуєте інструменти впливу та власні методи виховання, чи впровадили щось зі свого педагогічного досвіду?

– Люблю працювати зі студентами, мені подобається будити в них думку, спонукати до активного мислення, спілкування. Професійною мовою це називається оптимальна інтерактивна міжособистісна взаємодія. І тут наразі маємо широкий спектр педагогічних прийомів і засобів – це і навчальні тренінги, і квазіпрофесійні ситуативні завдання, які часто моделюють самі студенти,

спонукання до активності тощо. Доволі часто я адаптую певні педагогічні методики, власне, до майбутніх лікарів. Наприклад, гарно зарекомендували себе «Аукціон життєвих цінностей», «Шість мислительних шапок» та інші творчі завдання. Використання інтеракцій дає змогу вивільнити творчий потенціал студентів, презентувати себе як ерудованого, компетентного майбутнього лікаря, який може побудувати ефективні безконфліктні взаємини з колегами та пацієнтами. До речі, про актуальність підготовки студентів-медиків з питань конфліктології свідчить той факт, що значна частина з них обрали вибірковою дисципліною саме конфліктологію.

На своїх заняттях використовую увесь педагогічний досвід, який набула майже за сорок років професійно-педагогічної діяльності, а також під час участі у тренінгах, і навіть у вихованні власних синів – Олександра та Сергія, хоча інколи й вони мене «виховують» та, незважаючи на статус, мені дуже цінна їхня думка.

– Приємно побачити на світлинах серед ваших докторантів директора навчально-наукового інституту медсестринства нашого університету Світлану Олександрівну Ястремську...

– Мені також втішно, що мала нагоду спілкуватися та співпрацювати з Світланною Олександрівною, яка доволі успішно захистила свою докторську дисертацію під моїм консультуванням. Темою її роботи було дистанційне навчання медичних сестер. Узагалі ж під моїм керівництвом готували свої роботи 15 кандидатів педагогічних наук і три доктори наук. Загалом це були роботи з теорії та методики професійної освіти. Коли я ще працювала в ТНЕУ, то моїми здобувачами здебільшого були

науковці, які розвивали напрямки підготовки соціальних працівників. Вони вивчали різні інноваційні підходи до осучаснення освіти працівників соціальної сфери. Коли ж я прийшла в медичний університет, то, звісно, намагалася переорієнтувати власні напрацювання крізь призму медичної сфери й знайшла наукових учнів, які готували свої роботи вже в царині оновлення професійної підготовки майбутніх фахівців медицини. Так мені вдалося підготувати шість кандидатів наук з нашого університету, є серед них фахівці з кафедри фізичної терапії та ерготерапії, які вивчали аспекти формування здоров'язбережувальної компетентності та формування культури здоров'я в майбутніх фахівців медицини. Також молоді науковці з кафедри іноземної мови – Іванна Гу-

Професорка Ірина МЕЛЬНИЧУК виступає на спеціалізованій вченій раді в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії (2018 р.)

менна, Ірина Нахаєва, які працювали над проблемою вдосконалення підготовки лікарів у вивченні іноземної мови та медичної термінології. Серед моїх учнів є науковці, які спочатку були магістрантами, а згодом під моїм керівництвом захищали вже кандидатські роботи. Наприклад, Олена Варавка, яка займалася проблемою підготовки майбутніх медичних сестер. Тема, яка об'єднує всі ці наукові пошуки, – це вдосконалення професійної підготовки фахівців медицини.

– Зараз у педагогіці, як зрештою, й в інших сферах, настала нова ера. Сучасні студенти прагнуть іншого підходу до подачі лекційного матеріалу – через гаджети, всілякі «інтерактиви», мультимедійні засоби, а це вимагає високого рівня професійної компетентності викладача.

(Продовження на стор. 8)

Вручення диплома доктора наук Ірині МЕЛЬНИЧУК (2011 р.)

лася з видатними науковцями, цікавими людьми. Побувала на виїзних кількадеденних тренінгах у Пушці-Водиці, Умані, Львові, Барселоні, де ми вивчали інноваційні психолого-педагогічні практики. Саме опанування методики проведення тренінгів спонукало мене до її адаптації та апробації в процесі навчання майбутніх соціальних працівників. Це дало змогу розробити також програму нового навчального курсу «Тренінг професійної ідентичності», який і досі викладають майбутнім фахівцям соціальної сфери.

Згодом усі здобуті знання та досвід я узагальнила вже у своїй докторській дисертації

Ірина МЕЛЬНИЧУК на тлі Тауерського мосту в Лондоні (2020 р.)

Професорка Ірина МЕЛЬНИЧУК з колективом рідної кафедри (2017 р.)

ПРОФЕСОРКА ІРИНА МЕЛЬНИЧУК: «ЯКЩО Я ПОТРІБНА РІДНИМ, БЛИЗЬКИМ, ДРУЗЯМ, ЗНАЙОМИМ, ОТЖЕ, ЖИВУ ПРАВИЛЬНО»

(Закінчення. Поч. на стор. 6-7)

— Викладацької майстерності потрібно вчитися, це така ж наука, як і всі інші. Про це я часто мовлю на своїх тренінгах, які проводжу за трьома основними напрямками. Перший — це практичні заняття з аспірантами, які вивчають педагогіку вищої школи з основами риторики, другий — основи педагогіки для магістрів медсестринства та ще один — це курси педагогічної майстерності, які я зорганізувала в тандемі з професоркою Надією Орестівною Федчишин для викладачів нашої університету. До слова, ці курси діють уже три роки й наші викладачі з великим задоволенням їх відвідують. Аби розширити викладацький потенціал, ми вирішили запросити до нас на лекції та тренінги спікерами докторів педагогічних наук з педа-

Ірина МЕЛЬНИЧУК у театрі з матю (2019 р.)

методи, які підвищують продуктивність викладацької діяльності. Скажімо, чималою популярністю користується тренінгова вправа, яку я проводжу зі студентами, викладачами, аспірантами «Аукціон життєвих цінностей», де в ігровій формі людина може проаналізувати головні цінності свого життя, аби потім уже в реальному житті впорядкувати власні думки, завдання, цілі на щодень та перспективу, тобто скласти чітку програму свого життя. І це дуже важливо, бо, як виявляється, життя минає, а людина й половини запланованого не встигає здійснити. Ця методика дуже популярна, її успішно використовують наші викладачі у виховній роботі зі студентами.

Кілька слів хочу сказати й про гогічного університету, фахівців-тренерів з психології із Західно-українського національного університету (колишній ТНЕУ). І, знаєте, ці заняття проходять «на ура». Як правило, курс таких тренінгів становить десять занять, на яких я намагаюся викласти слухачам увесь сучасний арсенал освітніх інструментів і можливостей педагогічних інновацій. Це — інтерактивні вправи, тренінги, ситуативні задачі, моделювання квазі-професійних ситуацій у підготовці майбутнього лікаря, фармацевта, медичної сестри. Нинішні студенти змушені сприймати величезний обсяг інформації, яку за одне чи два заняття не охопити, і тут у нагоді стають інноваційні педагогічні

такий напрямок педагогічної освіти, який з успіхом застосовуємо у вищій школі, зокрема в ТНМУ, — х'ютагогіка. Це новий «net-орієнтований» підхід до організації навчання в умовах інформаційної епохи, який слугує освітнім потребам педагогів XXI століття та сприяє розвитку їхніх індивідуальних здібностей. Сутність х'ютагогіки полягає у самовизначенні навчальної діяльності педагогів і заснована на вдосконаленні власних навичок учіння. Завдання х'ютагогіки — сформувати в педагога вміння брати на себе відповідальність за власне навчання, а викладачі на курсах педагогічної майстерності в таких ситуаціях беруть на себе функцію фасилітатора, делегуючи педагогу право управляти процесом навчання. Х'ютагогіка дає можливість гнучкого підходу до співпраці викладачів і курсантів, коли викладач надає сучасні навчальні ресурси, а курсант самостійно моделює той навчальний курс, який він викладає.

«НАЙКРАЩИМИ МОТИВАТОРАМИ Є МОЇ СИНИ»

— На одній зі світлин побачила вас на тлі Ейфелевої вежі в Парижі. Яке враження справило це місто?

— Для мене Париж — це фантастичне місто, куди хочеться повертатися ще й ще раз, а ця світлина — з подорожі, що мала наукове спрямування. Разом з колегами з інших міст України ознайомила з діяльністю університету Шиллера, що має свої філіали в кількох країнах світу. Під час тієї поїздки ми 12

днів були в мандрівці та відвідали Віденський університет, де я виступала зі своєю доповіддю, побували в університетах Парижа, Праги. З особливими відчуттями пригадую й дні, які ми присвятили екскурсіям культурологічними місцями Європи. Чи не найбільше враження справили фонди Дрезденської картинної галереї, де мені вдалося зробити чимало світлин, бо того дня там було дуже мало людей і нам дозволили фотографувати. Є в мене світлина неподалік собору Паризької Богоматері ще до пожежі в цій визначній пам'ятці архітектури. Взагалі мені до вподоби поєднувати наукові форуми з відвідинами музеїв, картинних галерей, визначних пам'яток архітектури.

— Викладацька робота вимагає чимало сил та енергії. Де знаходите джерело свого натхнення?

— Мене можуть надихати багато речей, але найкращими мотиваторами є мої діти. Сини — Олександр і Сергій спонукають маму до активності: змусили опанувати водійську майстерність і я отримала водійські права, придбали для мене бігову доріжку, щоб підтримувала фізичну форму, вони навіть радять, яку музику слухати, які фільми дивитися та що прочитати, аби йти в ногу з часом.

Джерелом натхнення вважаю й своїх наукових дітей, з якими постійно підтримую контакт, тішуюся їхнім успіхам, пишаюся їхніми досягненнями, як власними. Багато сил та енергії додає читання добірної художньої літератури. В карантинний період відкрила для себе аудіокнижки, це дуже зручно, особливо під час прогулянок. З неймовірною насолодою перечитала в цьому форматі двотомник «Собор Паризької Богоматері» Віктора Гюго. В навушниках за цих кілька місяців «прочитала» більше ху-

дожних творів, ніж за останні кілька років, бо здебільшого опрацьовувала наукову літературу та дисертації своїх учнів. Люблю прогулянки в парку, захоплююся розведенням квітів, а фото світанків з мого балкона виставляю у соціальній мережі й отримую багато відгуків захоплення. Я є прихильницею активного відпочинку. Подорожі, зустрічі з новими людьми, нові види діяльності, цікаве спілкування — все це надихає до життя, наповнює його новим змістом. Кілька разів мені вдалося побувати на ток-шоу Савіка Шустера, бо хотіла з-за куліс побачити телевізійну кухню, а не з екрана телевізора, а це цілком інші відчуття.

— Чи бувають у вас хвилини розчарування та як даєте цьому раду?

— Звісно, трапляються, як і в кожній людині, мабуть. Найкращий метод позбутися цього відчуття — зустріч з друзями, задушевні розмови із синами, нові враження. Тому не заціклююся на негативних моментах, навпаки, шукаю способи, як їх позбутися назавжди. Що

Ірина МЕЛЬНИЧУК у музеї Сальвадора Далі (Барселона, Іспанія, 2010 р.)

було, то вже минуло, і немає жодного сенсу про це розмірковувати.

— Де проводите вільний час, відпустку, вихідні дні?

— Моя любов — це театр, а також прогулянки в парку, робота на дачі, поїздки новими, ще незвіданими містами, країнами. Побувала в Туреччині, Болгарії, відвідала такі міста, як Барселона, Париж, Прага, Дрезден, Краків, Варшава, Лондон, але в планах ще багато-багато інших цікавих місць.

— Якими принципами керуєтеся в житті?

— Усе добре, а буде ще краще.

— Що найбільше цінуєте в людях?

— Чесність, справедливість, розум, гумор, життєрадісність.

— Ваше улюблене місце на Землі?

— Там, де мені добре.

— Яка ваша філософія життя?

— Якщо я потрібна — рідним, близьким, друзям, знайомим, отже, живу правильно.

Лариса ЛУКАЩУК

Сергій та Олександр МЕЛЬНИЧУКИ — сини Ірини МЕЛЬНИЧУК (Київ, 2018 р.)

Ірина МЕЛЬНИЧУК бере участь у телепрограмі Савіка ШУСТЕРА (Київ, 2008 р.)

ОЦІНЮВАТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ «СІМЕЙНИКА» ТРЕБА ЗА КІНЦЕВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ

Проблеми, які виникли через коронавірусну інфекцію, охопили чи не всі галузі медицини, але першою, хто утримує цю оборону, все ж залишається первинна ланка. Як працюють заклади «первинки» в умовах пандемії, що змінилося в їхньому існуванні за два роки життя за новими правилами, з'ясували в головного лікаря КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Підволочиської селищної ради Мирослава Вовчка.

– Мирославе Євгеновичу, найперше питання, певна річ, про пандемію, чи спроможні заклади первинного рівня хоч якось захистити своїх пацієнтів в умовах недофінансування медицини та як надає меддопомогу під час карантину?

– На протидію коронавірусній інфекції ми ще в квітні створили мобільну бригаду для обстеження пацієнтів з підозрою на коронавірус. Зорганізувати цю справу нам допомогла селищна рада, виділивши кошти зі скарбниці громади. Згодом уклали угоду з Національною службою здоров'я України на цю послугу, бо нам потрібні були додаткові гроші, аби доплачувати тим медикам, які працюють у мобільній бригаді. Кошти від НСЗУ почали надходити вже з першого травня й наразі їх достатньо, аби утримувати таку команду. Отож ми знайшли спосіб доволі пристойно забезпечити фахівців, які щодня й щогодини перебувають у зоні ризику. Скажімо, лікар такої бригади в нас отримує понад 10 тисяч гривень, водій та фельд-

шпер також мають підвищену зарплатню. Зараз у складі бригади працює чотири працівники, запит на виїзд до пацієнта вони отримують від сімейного лікаря. Виїзять до хворого, проводять забір біоматеріалу для

Головний лікар КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Підволочиської селищної ради Мирослав ВОВЧОК із заступницею Галиною ПЕТРИК

вської громад і мешканців с. Токи. Наша бригада обслуговує майже 24 тисячі мешканців, хоча за нормативами мало б бути наполовину менше. Роботи доволі багато, інколи нашим медикам ще до сходу сонця треба виїхати, щоб дістатися пацієнтів, бо села на далекій відстані один від одного.

– Як забезпечені ваші працівники засобами індивідуального захисту, бо, знаємо, що в багатьох медзакладах з цим проблема?

– Про індивідуальний захист наших працівників подбало керівництво територіальної громади, тож з цим проблем не маємо. Кожний медичний працівник має індивідуальні засоби захисту, медпрацівники, які працюють з інфікованими пацієнтами, забезпечені захисними костюмами. Чітко дотримуємося в усіх наших закладах умов карантину, стежимо, щоб пацієнти обов'язково одягали медичні маски, лікарі працюють у захисних щитках, респіраторних рукавичках, із суворим дотриманням інструкцій. Відтак з часу оголошення в Україні пандемії коронавірусу жодний з працівників нашого центру не інфікувався. Це свідчить про те, що дот-

римання карантинних заходів, використання засобів індивідуального захисту, й справді, результативне. Лікарі працюють у зоні підвищеного ризику, тому особливо мають подбати про власну безпеку, бо щодня кон-

тактують з хворими на коронавірус чи іншу інфекцію. Мені також доводилося лікувати інфікованих коронавірусом пацієнтів, мати контакт з хворими, в яких була підозра на цю інфекцію, але жодного разу не знехтував індивідуальними засобами захисту, бо, як мовиться, береженого Бог береже. Контролюю своїх працівників, пацієнтів, щоб правильно використовували засоби захисту, на вході до кожної амбулаторії сімейної практики стоїть медпрацівник, який перевіряє температуру тіла відвідувачів.

– Що змінилося в діяльності центру первинної медико-санітарної допомоги з часу запровадження реформи?

– У жовтні 2018 року наші сімейні лікарі підписали декларації з пацієнтами, ми уклали договір з НСЗУ й з цього часу вона перераховує нам кошти. Їх цілком достатньо на зарплатню, яка значно збільшилася, майже в два з половиною рази з часу діяльності за новою моделлю фінансування. Вистачає також на забезпечення роботи закладу – витратні матеріали, медпрепарати та інше. На оплату комунальних послуг і пільгові медикаменти виділяють кошти з бюджетів громад. Капітаційна ставка на лікування пацієнта залишилася на тому ж рівні, що й два роки тому. Хоча, зрозуміло, що за цей час відбулося чимало змін – зросла зарплатня, зокрема, мінімальна, піднялися ціни на послуги, а відтак і в нас значно збільшилися витрати. Деякі складнощі в розподілі бюджету останнім часом виникають, скажімо, через ту ж таки пандемію, коли стаціонари для лікування

нової коронавірусної інфекції отримують чималі кошти, а для закладів первинної ланки ні копійки не виділяють, мовляв, пацієнт же лікується в амбулаторних умовах. Наші спеціалісти також перебувають у зоні підвищеного ризику, але наразі додаткових коштів для них держава не передбачила.

Наразі у нашому центрі працює 18 лікарів загальної практики, а зарплатня в них зросла відповідно до тієї кількості пацієнтів, з якими вони підписали декларації. Якщо сімейний лікар обслуговує півтори тисячі пацієнтів, то він отримує 15 тисяч гривень. Хто «набрав» тисячу декларацій, має зарплатню в 10 тисяч гривень. Це, по суті, ті кошти, які ми й очікували від НСЗУ, хоча й сподіваємося, що з часом ця сума зросте. Не суттєво

зросла або незначно збільшилася зарплатня в тих лікарів, які підписали 500, 600 декларацій. Що стало причиною такої ситуації? Можливо, що однією з причин є більша від потреби забезпеченість лікарями та відсутність пацієнтів за місцем проживання. Наразі є лише 80 відсотків від тієї статистичної цифри людей, які б мали перебувати на території громади. Нова модель фінансування «викрила» й тих лікарів, які несумлінно ставилися до своїх обов'язків. Тут уже спрацював чіткий розрахунок: немає достатньо пацієнтів – немає очікуваних коштів. Ті ж, хто роками напрацьовував клієнтську базу, змогли швидко консолідувати зусилля, підписати декларації та отримати чесно зароблену гідну зарплатню. Щодо оплати праці, то ми поки що користуємося попереднім обрахунком зарплатні – до посадових окладів додаємо доплати залежно від кількості зароблених грошей лікаря, яка безпосередньо залежить від навантаження, тобто кількості підписаних декларацій. Впровадили новий обрахунок заробітної платні, враховуючи, скільки грошей прийшло до лікаря, яка якість його роботи. Але це доволі делікатне питання, бо наразі не маємо чітких критеріїв якості надання медич-

ливо в глибинці, там мала кількість населення й медик несе цілодобову медичну варту. Ми виділяємо кошти для фельдшерів з тих, які надходять з НСЗУ. Частково допомагають з фінансуванням громади, які погодилися оплачувати роботу фельдшера на умовах співфінансування. Таку програму ми розробили для кожної з трьох ОТГ, які створили в районі, і подали на розгляд депутатського корпусу місцевої ради. Скажімо, сесія Підволочиської районної ради вже схвалила у серпні цього року нову програму на 2021-22 роки. Торік усі пункти програми профінансували.

Плануємо провести підготовку ще однієї програми для Скориківської ОТГ, але поки що чекаємо місцевих виборів, бо зміниться формат громади.

Щодо медичних сестер, то їхня зарплатня також дещо зросла, але вона залежить від того, скільки коштів надійшло до сімейного лікаря, з яким працює. Наразі нас турбує майбутнє фельдшера сільського ФАПУ чи пункту здоров'я, який також є помічником сімейного лікаря, але в нього не менше обов'язків. Як відомо, ця людина працює практично без вихідних, і надає медичну допомогу, як мовиться, вже й тепер, тому для сільських

Коллектив КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Підволочиської селищної ради

них послуг. На мій погляд, найбільш оптимальний варіант оцінювати ефективність роботи «сімейника» за кінцевими результатами – якщо звертаються пацієнти за допомогою, отже, працює людина на совість та з віддачею.

Наразі маємо проблеми з роботою ФАПів, які не «вписалися» в нову модель надання первинної меддопомоги. Йдеться про посаду фельдшера, яка чомусь виявилася зайвою в процесі реформ. Тому ми створили відповідну програму розвитку та підтримки центру первинної медико-санітарної допомоги, де окремим пунктом «прописано» забезпечення заробітною платнею фельдшерів у селах. Наразі місцеві громади допомагають нам утримувати цих спеціалістів, без яких нині не обійтись, особ-

мешканців фельдшер незамінний.

– Як оцінюєте зміни та реформування на первинній ланці?

– За моїми спостереженнями, нова форма фінансування первинної ланки виявилася доволі ефективною, її великою перевагою є те, що належно оцінили працю сімейних лікарів, це стало для них своєрідним стимулом, відповідно зросла якість медичного обслуговування. Лікарі намагаються викластися на всі сто відсотків. Щоправда, втратив у нових умовах свою актуальність одвічний принцип радянської медицини – працювати на ентузіазмі, бо, як з'ясувалося, робота сімейного лікаря повинна належно оплачуватися.

Лариса ЛУКАЩУК

Члени мобільної бригади

шер також мають підвищену зарплатню. Зараз у складі бригади працює чотири працівники, запит на виїзд до пацієнта вони отримують від сімейного лікаря. Виїзять до хворого, проводять забір біоматеріалу для

УРИВКИ З МЕМУАРІВ БІЛЛА ДЖ. КОЛЕМАНА

(Продовження. Поч. у № 15-16)

«Ви можете розглянути можливість проведення конференції з економічного розвитку, на якій ви б мовили, як розпочати новий бізнес, як залучити капітал, як керувати бізнесом, як спланувати податки, страхування та інші витрати на ведення бізнесу», — сказав я.

Чим більше ми говорили, тим сильніше хвилювалися українці. Нарешті, міський голова запитав: «Пане Колеман, чи можемо ми підписати Меморандум про взаєморозуміння між вами та містом Тернополем? За умови, звичайно, що ви готові брати участь у плануванні та організації такої конференції. Ми, безумовно, можемо скористатися вашою допомогою».

«Так. Я готовий надати будь-яку допомогу, яку зможу», — сказав я.

Після обіду міський голова був у своєму кабінеті з представником обласної влади та ректором ТАНГУ. Мене познайомили з обома, і міський голова сказав мені: «Містере Колеман, я чув розмову про проведення економічної конференції наступної весни в Тернополі. Ректор ТАНГУ та голова облдержадміністрації хочуть бути учасниками планування та участі в конференції. Якщо ви згодні, можемо підписати окремо меморандум з обома, доки ви тут».

Corbia International підписала меморандум з трьома сторонами. Робота мала розпочатися негайно.

Далі я повернувся до кабінету ректора Ковальчука, щоб поговорити більше про нестачу медичних сестер у США. Він захотів показати мені інститут медсестринства Тернопільського медуніверситету.

Інститут медсестринства складався з двох корпусів. Один був аудиторіями, а другий — гуртожитком. Ректор гадав, що може підвищити рівень своїх студентів, якщо запропонує їм можливість влаштуватися на роботу у США. Ми обговорили цю можливість детальніше, адже це було складною справою. Я зробив багато фотографій студентів у класах, методів навчання, викладачів, аудиторій, бібліотеки тощо, щоб узяти із собою додому.

Це була насичена поїздка й багато чого було досягнуто. Перед тим, як виїхати з України, мене попросили виступити на зборах інституту медсестринства щодо цієї галузі в США. Я погодився ще до того, як дізнався, що ректор Ковальчук запросив представників МОЗ України та керівників кількох інших медучилищ недалеко від Тернополя.

На щастя, я добре знав медсестринську ситуацію у США. Я працював і вивчав її понад рік, перебуваючи в раді правління системи лікарень у Грінвіллі. Ректор Ковальчук відрекомендував особливих гостей, серед яких начальник відділу медсестринства Міністерства охорони здоров'я України, ректор ТАНГУ, представник облдержадміністрації, міський голова Тернополя.

Я був вражений, що чоловік може зателефонувати до таких високопоставлених людей та вони так легко прийдуть на його запрошення, щоб послухати мою розповідь про проблеми американської сестринської справи. Пізніше я дізнався, що професор Ковальчук був дуже впливовою людиною в Україні, і він допоможе мені настільки, наскільки я зміг йому допомогти. Я також навчився в нього, що спочатку потрібно мати під рукою всі компоненти, перш аніж починати будувати будь-яку справу, навіть просто ідею.

Наразі ж я виступав з доповіддю. Опісля отримав кілька запитань, зокрема від представника Міністерства охорони здоров'я, від когось з інституту медсестринства ТНМУ. Відтак я познайомився і потиснув руку всім запрошеним, ми обмінялися візитівками, які використаю найближчими місяцями, особливо в Києві.

Перше, що я зробив після повернення з України, зустрівся з Френком Пінкні. Йшлося про дефіцит медсестер і кількість ідей, які я обговорив в Україні, особливо про інститут медсестер та про той теплий прийом, який я мав на всіх рівнях, та можливості співпраці щодо нестачі медсестер.

Френку сподобалася ідея, яку я йому запропонував. Ми хотіли налагодити співпрацю GHS з ТНМУ щодо того, щоб перетворити існуючий інститут медсестер для навчання американських студентів за американськими стандартами. Нам потрібно було адаптувати місцеві медсестринські школи до цієї ідеї, щоб уникнути політичної реакції з боку тих, хто не розуміє ситуації. «Я зателефоную Тому Бартону з технічного коледжу Грінвілла та Джону Стоквеллу з Університету Південної Кароліни, щоб побачити, чи можемо ми організувати зустріч для обговорення можливостей».

«Дайте мені знати, як саме я могу допомогти», — відповів я.

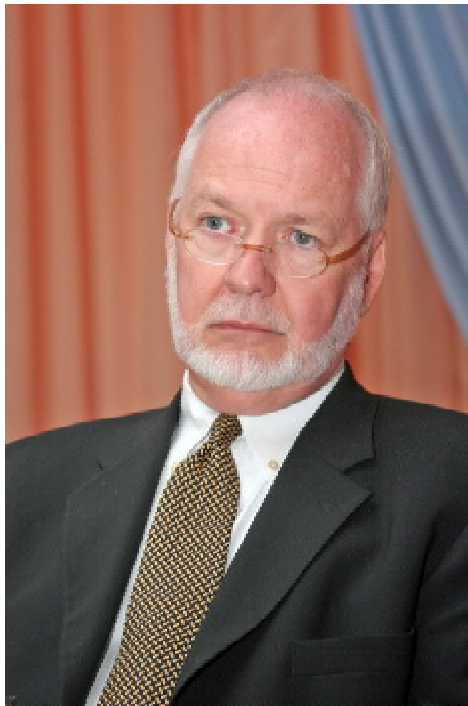
Френк влаштував зустріч у залі засідань Технічного коледжу Грінвілла. Френк відкрив дискусію про дефіцит медсестер, який зростає, та прогнози на найближчі роки. Він повторив, що причина цього — це відсутність викладачів школи медсестер. Потім розповів про роботу, якою я займався в Україні протягом останніх восьми років, і сказав, що я приніс кілька цікавих ідей.

Їхні очі розплющилися ширше, коли я сказав, що можемо навчати як американських, так і українських студентів в Україні на базі ТНМУ та за підтримки українського уряду, які вже взяли за ідею.

Ця заява спричинила щонайменше годину обговорення плюсів і мінусів такої спроби, доки Френк знову не заговорив

і не сказав: «Панове, чи справді в нас є вибір? Ми або зробимо щось нове, або можемо спостерігати, як охорона здоров'я й надалі знижуватиметься до того рівня, що почнемо втрачати пацієнтів через відсутність медичної допомоги».

Том Бартон, засновник Технічного коледжу в Південній Кароліні, завжди шукав віддалені обрії та планування майбутніх невідомих проблем, сказав: «Я погоджуюся з Френком. Ми повинні придумати щось нове, щоб розв'язати цю проблему, або нам потрібно зайнятися тією ідеєю, яка стоїть перед нами. Я принаймні зобов'язуюсь вивчити ситуацію, щоб визначити саме те, що нам

Джон СТОКВЕЛЛ, президент Університету Південної Кароліни (2005 р.)

потрібно зробити, щоб це запроцювало».

Джон Стоквелл, президент Університету Південної Кароліни, відповів. «Я бачу можливості, крім простого розв'язання проблеми нестачі медичної допомоги. Як університет, можемо організувати курси дистанційного навчання, щоб посилити будь-який дефіцит, який може виникнути спочатку в українській школі. Дуже хотіли б розробити програму обміну між нашими інструкторами з медсестринства та викладачами з України. Могли б навіть створити програму обміну студентами. Але я теж бачу деякі потенційні проблеми».

«Які саме?», — запитав Френк. Я також хотів дізнатися про будь-які перешкоди, які нам доведеться подолати, щоб втілити цю ідею.

«Зареєстровані медсестри повинні не лише проходити жорстку академічну підготовку, а й скласти іспит NCLEX, щоб отримати ліцензію на працю в будь-якому штаті нашої країни. Навчання за цим стандартом в іноземній школі, в кращому випадку, може бути викликом. Ми повинні розв'язати цю проблему, щоб вона працювала».

Доктор Бартон запитав мене, чи відвідував я якісь українські лікарні, щоб побачити медсестер і лікарів у роботі. «Так, — сказав

я. — Є велика різниця між українською та американською медичною сестрою. Американські медсестри мають більш високий рівень відповідальності та приймають рішення щодо пацієнта, яких українська медична сестра ніколи не дозволила б собі. Українська медсестра лише виконує вказівки лікарів. ТНМУ та його інститут медсестринства знають про ці відмінності й отримали від Міністерства охорони здоров'я вказівки підняти рівень освіти українських медсестер до рівня американців».

«Ти причетний до цієї вказівки?», — запитав Френк.

«Гадаю, так. Зважаючи на нашу попередню співпрацю в Україні, мої думці довіряють як на місцевому рівні, так і в урядових колах. Я завжди мовив про все так, як воно було, і люди знають, що я не роблю жодної зі справ заради грошей. Як підсумок — я переконав професора Ковальчука, що зараз настав час модернізувати українську охорону здоров'я та стати прикладом для інших колишніх радянських держав. Він погодився».

«Тож яке приймемо рішення?», — запитав Френк.

Я почекав, чи не внесе хтось іншої пропозиції. Після відповідної паузи я сказав: «Нам потрібно зібрати команду медичних сестер як академічних, так і практичних, щоб поїхати в Україну, щоб порівняти та оцінити українські школи медсестер і практику медсестринства з практикою американських шкіл. Нам потрібно було б детально ознайомити їх з тим, що було невідповідним американським стандартам і запропонувати спосіб виправити це згідно з нашими стандартами».

Врешті-решт, ми погодилися об'єднати зусилля та забезпечити персонал для розроблення програми, яка дозволила б нам скерувати американських студентів для здобуття ступеня в Україні, який був би прийнятним у США. Розглянули також шляхи кваліфікації українських медсестер для роботи у США. Френк запитав мене, чи я очолюю робочу групу для GHS. Доктор Бартон сказав, що хотів би, щоб доктор Майк Саммерс очолював команду Технічного коледжу Грінвілла, а доктор Стоквелл сказав, що призначить керівником своєї сторони декана сестринської школи Університету Південної Кароліни.

Ми домовилися про першу зустріч у Технічному коледжі Грінвілла на початку наступного тижня. Звіт про проект почав розвиватися. Сформулювали загальну мету, потім визначили речі, які повинні були бути досягнуті для її досягнення, й окреслили дію чи стратегію.

11 вересня того ж 2001 року терористи спрямували літаки на вежі в Нью-Йорку. Телевізійні новини по всьому світу передали світліни та історії жертв. Майже одразу професор Володимир Бігуняк з Тернопільського медуніверситету зв'язався зі мною телефоном і запропонував негай-

но передати в Нью-Йорк усі свої запаси та обладнання для лікування опікових постраждалих.

Після кількох телефонних дзвінків у Вашингтонські політичні офіси отримав швидку відповідь з офісу сенатора Голлінга. Вони висловили подяку професорові Бігуняку та українському народу за їхню турботу й водночас повідомили, що наша країна має належні запаси засобів для лікування опіків. Це була справді щедра пропозиція українців, і я зробив усе, щоб наші місцеві газети були поінформовані про це.

До квітня 2002 року робоча група розробила план і графік, щоб просунути в наших спільних зусиллях. План швидко затвердили GHS, Технічний коледж Грінвілла та Університет Південної Кароліни, подбали про бюджет на його первинну реалізацію.

Доктор Майк Саммерс з Технічного коледжу Грінвілла був першим з багатьох професіоналів, які супроводжували мене в Україну протягом наступних десяти років. Ми досягли значних успіхів у розвитку школи медсестринства. З Майком ми провели тиждень у Тернополі, готуючись до більш всебічного оцінювання інституту медсестринства ТНМУ за американськими мірками. Поспілкувалися з викладачами сестринської справи, із завідувачими відділеннями, з директором інституту медсестринства та професором Ковальчуком. Основна мета цього візиту полягала в тому, щоб підготувати всіх до робочої групи з оцінювання, яка мала приїхати незабаром.

Після повернення додому ми надіслали команду з чотирьох досвідчених викладачів медсестринства з Університету Південної Кароліни, Технічного коледжу Грінвілла та Клемсона, щоб детально порівняти, чого навчали українських та американських медсестер.

Вони ретельно вивчили українську навчальну програму та порівняли з тим, чого навчають американських випускників. Після повернення у США був написаний дуже детальний звіт, який оцінював не лише навчальну програму, а й кваліфікацію викладачів за американськими стандартами. Вони порівнювали обладнання, яке використовують, навчальні посібники, години, проведені в класі, наявність книг з медсестринства та інших ресурсів. Отримали копії професійної ліцензійної експертизи для подальшого порівняння з американським іспитом NCLEX.

Був представлений перелік недоліків, а також більш досконалих методологій, що використовують в українській освіті медсестер. Декани УПК та ТКГ попросили комітет медсестер Південної Кароліни порівняти клінічну підготовку та виявили деякі сфери, які потребують посилення чи розширення.

НА СТОРОЖІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

Всесвітній день психічного здоров'я відзначили 10 жовтня. Цю дату визначили 1992 року. Ініціатором виступила Всесвітня федерація психічного здоров'я. Головна мета Всесвітнього дня психічного здоров'я полягає у скороченні поширеності депресивних розладів, шизофренії, хвороби Альцгеймера, наркотичної залежності, епілепсії, розумової відсталості, кількості вживання психотропних речовин і самогубств. Йдеться й про питання та проблеми допомоги людям, які страждають на психічні розлади, а також поширення інформації про ефективні методи для профілактики, медичного лікування, запобігання психічних відхилень і соціальної адаптації.

Цей день нагадує нам про те, що психічне здоров'я кожного так само важливе, як і його фізичне самопочуття. Багато хто вважає, що психічне здоров'я — це відсутність психічних захворювань. Насправді — це загальне благополуччя, на тлі якого людина здатна реалізувати свій потенціал і може вператися з щоденним стресом. Психічне здоров'я має вирішальне значення для загального благополуччя людей, суспільства та країни. Воно важливе також для нашої колективної та індивідуальної здатності мисли-

ти, проявляти емоції, спілкуватися один з одним й отримувати задоволення від життя.

Багато років поспіль з нагоди цього дня кафедра психіатрії, наркології та медичної психології Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського організовує численні заходи, метою яких є привернення уваги до питань збереження психічного здоров'я.

На психічне здоров'я впливають чимало чинників. Зростанню захворюваності сприяють інформаційні перевантаження, політичні та економічні катаклізми в країні, складнощі в особистому житті, конфліктні ситуації на роботі, побутові проблеми, нездоровий спосіб життя.

Цьогорічна інформаційна кампанія з нагоди Всесвітнього дня психічного здоров'я через пандемію відбулася в онлайн-форматі.

Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології, спільно з центром психологічного консультування ТНМУ та студентською ініціативою «ТНМУ Outlook» підготували відео просвітницького характеру, присвячене Дню психічного здоров'я. Його метою є привернення уваги до профілактики психологічних проблем. Кожна людина може зробити конкретні кроки щодо зміцнення власного психічного благополуччя й підтримати рідних та близьких у важкий для них час.

Недостатня кількість інформації та стигматизація створюють міфи навколо психічного здоров'я. А це є бар'єром для того, аби належним чином дбати про влас-

не здоров'я та вчасно звертатися по допомогу тим, хто цього потребує.

До Дня психічного здоров'я також на запрошення організації «MedGRADIENT» асистентка кафедри психіатрії, наркології та медичної психології, кандидат психологічних наук Тетяна Гусева взяла участь в онлайн-заході й представила доповідь «Why mental health is important?». На події були присутні іноземні та українські студенти ТНМУ, які більше дізналися про психічне здоров'я та його показники.

На початку свого виступу Тетяна Гусева ознайомила учасників з тим, що психічне здоров'я — це стан психічного добробуту, це наявність ресурсу жити, творити, розвиватися, чинити опір буденним стресам. Вона звернула увагу на важливість турботи про психічне здоров'я для кожної людини, розповіла про корисні звички для підтримки психічного добробуту в повсякденному житті.

Психолог наголосила на необхідності звертатися за професійною допомогою до психолога, психіатра чи психотерапевта, коли методи саморегуляції не допомагають, коли людина не може самостійно впоратися зі стресовою ситуацією, відчуває тривогу й депресію, має проблеми зі сном та апетитом, у неї відсутня цікавість до речей, які раніше цікавили. На завершення онлайн-події відбулася дискусія між спікеркою та учасниками, під час якої студенти мали можливість отримати відповіді на свої запитання, які їх найбільше турбували.

Щодо роботи центру психологічного консультування, то Тетяна Гусева розповіла, що цей підрозділ у ТНМУ успішно функціонує впродовж двох років. У центрі також консультації надає психологиня Людмила Богуцька. Усі бажаючі можуть звертатися за допомогою з понеділка до п'ятниці з 16 до 19 години. У зв'язку з пандемією фахівці центру консультують викладачів і студентів в онлайн-режимі.

Фахівці центру стали членами громадської організації «Асоціація психологів вищої школи України». Триває вступ до Національної психологічної асоціації. Отже, психологи ТНМУ інтегруються у всеукраїнську професійну спільноту. Своєю діяльністю та кількістю звернень (2-3 звернення щодня) цей підрозділ довів свою важливість для збереження психічного здоров'я й благополуччя викладачів і студентів ТНМУ.

«З настанням пандемії та впровадженням карантину якісно змінилися запити щодо надання психологічних консультацій. Люди більше мовлять про свій страх щодо власного здоров'я, здоров'я рідних і близьких. Якщо в когось раніше спостерігалися тривожні стани, то зараз вони загострилися. Звертаються також з тим, як подолати панічні настрої, як зорганізувати себе в часі й просторі, коли навколо багато людей та немає можливості побути на самоті чи працювати в комфортних робочих умовах. У час епідемії ми надаємо й письмові консультації, адже багато людей перебувають удома в оточенні

рідних. Саме з метою збереження конфіденційності запровадили письмове консультування. Завжди наголошуємо на тому, що в нас максимум зберігається конфіденційність, щоб ті, хто звертаються, були спокійні та впевнені», — розповіла Тетяна Гусева.

До пандемії, за словами психолога, студентів найбільше цікавило те, як подолати тривогу перед сесією, як збудувати гармонійні стосунки з батьками й друзями, врівноважити стосунки в групі, підняти самооцінку.

З початком пандемії центр психологічного консультування ТНМУ надавав допомогу й тернопольцям. Як зазначила Тетяна Гусева, звернень було чимало. Якщо психологи центру бачили, що потрібна допомога більш вузькокваліфікована, то спрямовували до психіатрів та інших фахівців.

Нинішнього року День психічного здоров'я відбувався під гаслом: «Психічне здоров'я доступно всім!»

Представники психологічної служби ТНМУ й кафедри психіатрії, наркології та медичної психології наголошують: насолоджуйтеся життям щомиті, розвивайтеся, спілкуйтеся з цікавими людьми та надихайте інших! Бережіть психічне здоров'я! Піклуйтеся про себе та наповнюйте власне життя ресурсами!

Записатися на консультацію можна за телефонами: 067-789-94-10 та 097-500-69-24 або ж е-поштою: psycentr.consult@gmail.com — онлайн-консультування.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ЮВІЛЕЙ

29 жовтня відзначатиме ювілейний день народження головна бухгалтерка ТНМУ Тетяна Євгенівна МУДРИК

Вельмишановна Тетяно Євгенівно! Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Тернопільського фінансово-економічного інституту, здобутого досвіду роботи в фінансових установах, зокрема в обласному управлінні Казначейства у стінах ТНМУ Ви успішно пройшли майже 22-літній трудовий шлях головної бухгалтерки одного з найважливіших підрозділів нашого навчального закладу.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків як члена ректорату та вченої ради університету.

Особливо цінуємо Ваш великий досвід, неймовірний ентузіазм, організаторський талант, вміння працювати з людьми, вимогливість, принциповість та об'єктивність.

Ваша професійна й громадська діяльність відзначена грамотами Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України, Тернопільської обласної державної адміністрації, Тернопільської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я, подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, жіноча чарівність, чуйність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими працівниками.

Бажаємо Вам, вельмишановна Тетяно Євгенівно, міцного здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Нехай добром наповнюється хата, Достатком, щирістю і сонячним теплом, Хай буде вірних друзів в ній багато, Прихильна доля огорта крилом!

Ректорат і профком ТНМУ імені І.Я. Горбачевського

ВИШКІЛ

НАВЧАВ ПАТРУЛЬНИХ ОСНОВАМ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Аспірант кафедри медицини катастроф і військової медицини ТНМУ Денис Кошак упродовж п'яти днів навчав персонал патрульної служби основам надання першої допомоги. Тренінги відбулися на базі відділку поліції управління Державної автомобільної інспекції УМВС України в Тернопільській області.

Керівництво управління ДАІ УМВС України в Тернопільській області звернулося до адміністрації ТНМУ з проханням провести заняття з домедичної допомоги. Наш університет неодноразово організував такі курси для представників правоохоронних органів, тому відгукнувся на пропозицію відразу. Інструктором було призначено аспіранта кафедри медицини катастроф та військової медицини Дениса Кошака як кваліфікованого працівника для викладання цього курсу. Пан Денис неодноразово проходив курси з надання першої

та медичної допомоги, є сертифікованим інструктором, що дає йому право навчати інших людей різних категорій та професій. Окрім того, він має

досвід проведення таких навчальних заходів.

Упродовж п'яти днів навчання пройшли 70 працівників патрульної служби. Заняття для кожної групи тривали понад три години.

Усі учасники курсів мали змогу освоїти практичні навички з надання домедичної допомоги. Йшлося про базову серцево-легеневу реанімацію, зупинку кровотечі (як і критичної, венозної, капілярної, вузлової), необхідні дії та допомогу під час різних видів травм (переломи кінцівок, їхня іммобілізація, також забої, ножові, вогнепальні поранення). Крім того, було відпрацьовано алгоритм дій під час ДТП (як витягнути правильно потерпілого, послідовність надання допомоги за протоколом, накладання шийного комірця). Під час вишколу його учасники освоїли основи надання допомоги при опіках, обмороженнях, гіпертермії.

«Усі практичні навички, які здобули працівники патрульної служби, знадобляться їм для надання допомоги до приїзду бригади екстреної допомоги. Адже патрульні вже знатимуть, як потрібно діяти за протоколом і посприяють наданню допомоги службою ЕМД більш ефективно», — зазначив Денис Кошак.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА
Світлина з архіву
Дениса КОШАКА

